МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА И НАУКЕ

БИРО ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА

Наставни програм

Ликовно образовање

за VIII разред

Скопље, 2025. година

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О НАСТАВНОМ ПРОГРАМУ

Наставни предмет	***Ликовно образовање***
Врста/категорија наставног предмета	Обавезан
Разред	VIII (осми)
Теме/области у наставном програму	• ***Ликовни језик*** • ***Дводимензионална уметност*** • ***Тродимензионална уметност***
Број часова	1 час недељно/36 часа годишње
Опрема и средства	• Рачунар, таблет, пројектор, дигитални фотоапарат, мобилни телефон (апликације), паметна табла, штампач и сл. • Интернет и образовни софтвери. • Папир, оловка (B и HB), угаљ, дрвене бојице, туш и перо, лавирани туш, туш у боји, суви пастел, фломастери, четкице, темпере, акрилне боје, водене боје, маркери, лепак, маказе, глина, матрица и ваљак. • Жица, текстилно платно, вуница, картон, лепило, штапићи, новине, салвете и хефталица. • Репродукције уметничких дела, ученички радови, фотографије, часописи, књиге, дизајнерски производи и др.
Норматив наставног кадра	Наставу из Ликовног образовања у осмом разреду може да изводи лице које је завршило: • студије ликовних уметности, наставни смер, VII/1 или VI A (према МРК) и 240 ЕКТС; • студије ликовних уметности, други ненаставни смер, VII/1 или VI A (према МРК) и 240 ЕКТС, уз стечену педагошко-психолошку и методичку припрему на акредитованој високошколској установи.

ПОВЕЗАНОСТ СА НАЦИОНАЛНИМ СТАНДАРДИМА

Резултати учења наведени у наставном програму воде ка стицању следећих компетенција обухваћених облашћу *Уметничко изражавање и култура* из Националних стандарда:

	Ученик/ученица зна и/или уме:
VIII-А.5	да манифестује препознавање сопствене културе и различитих начина њеног изражавања кроз књижевност и визуелне уметности, музику и плес, грађевине и друге културне производе;
VIII-А.7	да препознаје и објашњава како се културна обележја мењају током времена и у различитим контекстима;
VIII-А.12	да интерпретира свет не само из угла припадника сопствене културе, већ и кроз перспективу других култура.
	Ученик/ученица разуме и прихвата да:
VIII-Б.4	културни диверзитет (разноликост) утиче на развој идентитета припадника различитих култура;
VIII-Б.6	поштовање и промовисање других култура доприноси обезбеђивању поштовања сопствене културе од стране других.

Наставни програм укључује и релевантне компетенције из следећих трансверзалних области Националних стандарда:

Језична писменост

	Ученик/ученица зна и/или уме:
I-А.3	да води критички и конструктиван дијалог, аргументовано износећи своје ставове;
I-А.9	да разуме садржај писаног текста: да може да издвоји, анализира, оцењује/вреднује и резимира информације из текста и да их искаже (писмено и усмено) својим речима;
I-А.11	да идентификује и анализира поруке, као и стилске и естетске елементе књижевних дела;
I-А.12	да користи информације из различитих извора и медија и да им приступа критички, узимајући у обзир извор, контекст, циљ и веродостојност презентованих информација.
	Ученик/ученица разуме и прихвата да:
I-Б.4	садржај и начин изражавања сопственог мишљења могу допринети одржавању и побољшању комуникације, али и изазвати неспоразуме и конфликте.

Математика и природне науке

	Ученик/ученица зна и/или уме:
III-А.52	да разуме значење и потребу за одрживим развојем и да критички анализира ситуације у којима постоје конфликти интереса између потребе за економско-технолошким развојем и заштите животне средине;
III-А.54	да објашњава физичке појаве и користи научне концепте у свакодневном животу; (Напомена: у оригиналу је ова шифра дуплирана)
III-А.54	да повезује законитости у експерименту са законитостима у реалној природној појави, да уочава узрочно-последичну везу и увиђа да се многе природне појаве могу предвидети.
	Ученик/ученица разуме и прихвата да:
III-Б.9	треба да разуме предности, ограничења и ризике научних теорија и њихове примене, те да показује развијен однос према доношењу правилних одлука и изградњи вредности, укључујући и морални аспект при решавању проблема.

Дигитална писменост

	Ученик/ученица зна и/или уме::
IV-А.4	да у сарадњи са другима анализира проблем, развије идеју и план за његово истраживање и решавање и да испланира када ће и за шта користити ИКТ;
IV-А.6	да изабере и користи различите алате за обраду података, да анализира податке и представи их на различите начине, поштујући правила коришћења;
IV-А.7	да одабере и користи одговарајуће ИКТ алате за комуникацију, безбедно дели информације, контактира и сарађује са другима на онлајн пројектима, у друштвеним активностима или за личне потребе;
IV-А.10	да се брине о свом дигиталном идентитету, безбедности и репутацији и да поштује политике приватности.
	Ученик/ученица разуме и прихвата да:
IV-Б.5	се информације доступне у дигиталном простору морају користити етички, према дефинисаним правилима, и за добробит људи.
IV-Б.6	мора да се поштује право на интелектуалну својину производа доступних на дигиталним мрежама.

Лични и социјални развој

	Ученик/ученица зна и/или уме:
V-А.6	да постави циљеве за учење и сопствени развој и да ради на превазилажењу изазова који се јављају на путу ка њиховом остваривању;
V-А.7	да користи сопствена искуства како би себи олакшао/олакшала учење и прилагодио/прилагодила сопствено понашање у будућности;
V-А.8	да организује сопствено време на начин који ће му/јој омогућити да ефикасно и ефективно оствари постављене циљеве и задовољи сопствене потребе;
V-А.10	да примењује етичка начела при вредновању правилног и погрешног у сопственим и туђим поступцима и да манифестује врлине у карактерним особинама (као што су: чесност, правичност, поштовање, стрпљење, брига, пристојност, захвалност, одлучност, одважност и самодисциплина);
V-А.14	да слуша активно и адекватно реагује, показујући емпатију и разумевање за друге, те да износи сопствене бриге и потребе на конструктиван начин;
V-А.17	да тражи повратну информацију и подршку за себе, али и да даје конструктивну повратну информацију и подршку у корист других;
V-А.18	да истражује, постављајући релевантна питања са циљем да открије проблеме, анализира и вреднује информације и предлоге, као и да проверава претпоставке;
V-А.19	да даје предлоге, разматра различите могућности и предвиђа последице са циљем доношења закључака и рационалних одлука.
	Ученик/ученица разуме и прихвата да:
V-Б.5	од начина на који приступа решавању проблема и разрешавању конфликата зависи да ли ће проблеми бити решени, односно да ли ће конфликти бити разрешени;
V-Б.7	иницијативност, упорност, истрајност и одговорност су важни за спровођење задатака, остваривање циљева и превазилажење изазова у свакодневним ситуацијама;
V-Б.9	тражење повратне информације и прихватање конструктивне критике воде ка личном напретку на индивидуалном и социјалном плану.

Друштво и демократска култура

	Ученик/ученица зна и/или уме:
VI-А.2	да анализира сопствено понашање са циљем да га побољша, постављајући себи реалне и остваривe циљеве за активно деловање у заједници;
VI-А.4	да прави критичку рефлексију о различитим личним и друштвеним вредностима и понашањима у различитим контекстима (посебно у етички сензитивним ситуацијама), да поштује друштвено прихваћене норме и вредности, али и да их преиспитује када сматра да је то потребно
VI-А.8	да сагледа шта повезује, а шта разједињује људе у заједници, да проналази начине како да допринесе напретку заједнице, узимајући у обзир потребе и интересе свих;
VI-А.12	да критички анализира и дискутује о вредностима грађанског друштва, различитим улогама и понашањима грађана, као и о својој улози у њему;
VI-А.13	да анализира концепт људских права и права детета, да идентификује случајеве кршења права и предузима активности за њихово неселективно поштовање;
VI-А.17	да анализира утицај штампаних, електронских и друштвених медија на јавно мњење и да бира веродостојне изворе информација на којима ће заснивати сопствене ставове;
VI-А.19	да објасни важност демократских процеса у друштву и да примењује принципе демократског учешћа у оквиру школе;
VI-А.24	да идентификује географске карактеристике наше државе и да их повезује са друштвеним развојем;
VI-А.27	да исприча и објасни историју (социјалну, културну и политичку) сопственог народа, као и историје других народа који живе у нашој земљи и региону, са њиховим посебностима и у контексту заједничке историјске прошлости.
	Ученик/ученица разуме и прихвата да:
VI-Б.6	су лични ангажман и сарадња са другима битни за остваривање заједничког јавног интереса;
VI-Б.7	је сваки грађанин дужан да се одговорно понаша према сугрђанима, заједници и друштву у целини, стално узимајући у обзир последице својих поступака по друге и околину;

VI-Б.9	секој граѓанин треба да преземе одговорност за промените во природата предизвикани од активностите на човекот;
VI-Б.10	познавање историје и географије омогућава боље разумевање света у којем живимо.

Техника, технологија и предузетништво

	Ученик/ученица зна и/или уме:
VII-А.2	да објасни потребу за иновацијама ради развоја друштва;
VII-А.6	да развије план за израду неког производа са употребном вредношћу, да изради производ користећи одговарајуће материјале, алате и поступке, те да провери његову функционалност;
VII-А.7	да одреди цену производа, укључујући зараду, трошкове и дажбине.
	Ученик/ученица разуме и прихвата да:
VI-Б.1	су иновације и предузетништво значајни за економски развој друштва и за побољшање социјалног и финансијског статуса појединца и заједнице
VI-Б.3	је иницијатива битан услов за уношење промена у лични живот и живот у заједници, а успешност промена је повезана са суочавањем са изазовима и/или преузимањем ризика.

РЕЗУЛТАТИ УЧЕЊА

Тема: ***ЛИКОВНИ ЈЕЗИК***
Укупно часова: 4

Резултати учења:

Ученик/ученица ће бити способан/способна:

1. да прави разлику између врста уметности (у оквиру дводимензионалних и тродимензионалних уметности) и да користи ликовни језик при поређењу ликовних области;
2. да описује ликовне елементе и ликовне принципе за сваку ликовну област;
3. да препознаје интеграцију, иновацију, мотив, идеју и технику на ликовним делима, те да их описује и пореди уз употребу ликовног језика.

Садржаји (и појмови):	**Стандарди за оцењивање:**
• **Ликовне области** (ликовни језик, дводимензионална уметност, цртање, сликање, графика, дизајн и визуелне комуникације у 2Д, тродимензионална уметност, скулптура, дизајн и визуелне комуникације у 3Д)	• Разликује врсте дводимензионалних уметности (цртање, сликање, графика и дизајн и визуелне комуникације у 2Д). • Разликује врсте тродимензионалних уметности (скулптура и дизајн и визуелне комуникације у 3Д). • Упоређује ликовне области и користи ликовни језик (цртање, сликање, графика, скулптура, дизајн и визуелне комуникације).
• **Ликовни елементи и ликовни принципи** (композиција, интензитет боје, текстура, градација, реалан простор и илузија простора, линеарна перспектива, пропорције, златни пресек)	• Дефинише ликовне елементи и ликовне принципе: композиција, интензитет боје, текстура, градација, реалан простор и илузија простора, линеарна перспектива, пропорције, златни пресек за сваку ликовну област..
• **Естетска процена** (интеграција, мотив, идеја, техника)	• Препознаје интеграцију у уметничком изражавању. • Описује и пореди ликовна дела (мотив, идеју и технику) уз употребу ликовног језика.

Примери активности

- Ученици, подељени у мале групе/парове, на табли израђују шематски приказ којим илуструју поделу ликовних области у оквиру врста ликовних уметности (дводимензионалне и тродимензионалне). Након тога, те поделе презентују пред својим сученицима.
- Ученици стварају очигледан материјал у виду постера за ликовне елементе и ликовне принципе (композиција, интензитет боје, текстура, градација, реалан простор и илузија простора, линеарна перспектива, пропорције и златни пресек) за сваку ликовну област.
- Ученици, подељени у групе, истражују иновативни приступ у уметности и повезују га са свакодневним животом. Разматрају дела из области фотографије, каталога, мозаика, фресака, архитектуре, ентеријера и екстеријера. Након тога анализирају дела кроз мотив, идеју, технику, као и кроз ликовне елементе и принципе уз употребу ликовног језика, те дају примере како се они користе или како се могу користити у свакодневном животу. На крају, свака група израђује презентацију (на папиру или дигитално) на тему: „Ми корачамо заједно са временом”.

Тема: ***ДВОДИМЕНЗИОНАЛНА УМЕТНОСТ***
Укупно часова: 23

Резултати учења:
Ученик/ученица ће бити способан/способна:
·1. да примењује комбинације ликовних елемената у ликовној композицији, да примењује визирање, да представља различите пропорције, да разликује реалан простор од илузије простора и да примењује линеарну перспективу;
·2. да разликује боје према интензитету, да примењује мешање боја и усавршава различите сликарске технике при сликању по посматрању, сећању и по сопственој замисли, да развија истраживачке вештине;
·3. да препознаје графичке технике равне и пропусне штампе, да примењује технику шаблона;
·4. да креира и интервенише на фотографијама и да креира видео-клипове коришћењем дигиталних софтвера и апликација.
Ученик/ученица ће:
5. развијати имагинацију и креативност при стварању ликовних радова;
6. развијати способност за естетску процену ликовних дела и ученичких радова.

Стандарди за оцењивање:	**Стандарди за оцењивање:**
• **Цртање и цртачке технике** (композиција, визирање, пропорције, реалан простор, илузија простора, линеарна перспектива, тачка недогледа / сабирна тачка)	• Комбинује ликовне елементе у ликовној композицији. • Примењује визирање при цртању. • Разликује и примењује пропорције у цртежу. • Прави разлику између реалног простора и илузије простора.
• **Сликање и сликарске технике** (примарне, секундарне и међубоје, интензивне и неинтензивне боје, нијанса боје, оптичко мешање боја, фреска, мозаик)	• Примењује линеарну перспективу. • Примењује мешање боја при добијању секундарних боја и међубоја. • Примењује сликарске технике: водене боје, темпере, акрилне боје, пастел, фломастере. • Прави разлику између интензивних и неинтензивних боја и користи их у слици. • Слика форме и величине уз мешање боја које одговарају задатој поставци. • Препознаје оптичко мешање боја у ликовном делу и примењује га у сопственом раду. • Развија истраживачке вештине при изради групних презентација о фрескама и мозаицима.

Графика и графичке технике (равна штампа (литографија), пропусна штампа (ситоштампа / сериграфија), шаблон)	• -Прави разлику између графичких техника равне и пропусне штампе. • · Користи шаблон као варијанту технике пропусне штампе.
· **Дизајн и визуелне комуникације у 2Д** (аналогна фотографија, дигитална фотографија, кадар, дигитални запис, видео, видео-клип, секвенца, видео-ефекат, видео-креатори / софтвери за монтажу, видео-конвертери)	• Разликује врсте фотографије. • Ствара дигитални запис (фотографију, видео / видео-клип). • Ствара композицију од фотографија и текста у техници колажа. • Користи графичке компјутерске програме/апликације и њихове визуелне ефекте за интервенисање и креирање фотографија и видео-снимака.

Примери активности:

· Ученици примењују стечена знања о ликовним елементима и, комбинујући их, стварају ликовну композицију у цртачкој техници по избору (оловка, угаљ, туш, лавирани туш и др.) на тему „Летњи распуст”.

· Ученици цртају према постављеној мртвој природи примењујући визирање, кадрирање и пропорције.

· Ученици се упознају са важношћу пропорција у ликовним делима и архитектури, као и са појмом златни пресек, кроз анализу дела реномираних аутора („Мона Лиза” и „Витрувијев човек” Леонарда да Винчија, „Света породица” Микеланђела, „Тајна вечера” Салвадора Далија, Партенон, Ајфелова кула, Ле Корбизје и други). Након тога цртају примере из природе у којима се примећују златни пресек и третман пропорција (пуж, шкољке, цветови, људско ухо итд.).

· Ученици се упознају са терминима реалан простор и илузија простора. Затим, подељени у мале групе/парове, идентификују дела реномираних аутора као примере за третман реалног простора (архитектура, скулптура, објекат, уметничка инсталација и др.) и илузије простора (сликарство, графика, цртеж, фотографија, дигитална уметност и др.) и своја запажања презентују пред саученицима.

· Ученици цртају урбане мотиве, мотиве из природе или унутрашњи простор (ентеријер), примењујући линеарну перспективу са једном сабирном тачком.

· Ученици сликају круг од 12 боја (примарне, секундарне и међубоје), уз примену водених, акрилних или темперних боја. Притом од примарних боја, методом физичког мешања, добијају све остале бои.

· Ученици цртају композицију од неколико једноставних форми које се преклапају. Затим боје форме примарним или секундарним бојама, користећи акварел боје / тушеве у боји / акрилне боје, при чему се на преклопима добијају мешавине тих двеју боја. Након тога пред сауученицима презентују своје слике и дискутују о мешању боја: какав се резултат (интензитет и чистоћа боје) добија мешањем суседних боја из круга боја, а какав резултат мешањем наспрамних (комплементарних) боја из круга боја.

· Ученици пореде боје у делима познатих уметника (Василиј Кандински, Соња Делоне, Каспар Давид Фридрих, Вилијам Тарнер, Јан Вермер, Рембрант, Ежен Делакроа, Жак Луј Давид, Пол Кле, Виктор Вазарели и др.) и разликују их према њиховом интензитету. Затим идентификују интензивне и неинтензивне боје у окружењу (у учионици, школском дворишту и сл.).

· Ученици, подељени у групе (4–6 ученика), на великом папиру (хамеру) цртају контуру дрвета. Затим лист оловком деле на онолико делова колико има чланова групе. Сваки ученик има задатак да у свом делу фрагменте дрвета наслика интензивним бојама, а позадину неинтензивним бојама, уз примену комбиноване технике (пастели, темпера, акварел, акрилик, фломастери и др.). На крају свака група презентује своју слику пред сученицима.

· Ученици разгледају примере дела познатих уметника са мотивом мртве природе (на пример: Пол Сезан, Каравађо, Питер Клас, Шарден, Лазар Личеноски и др.), уочавају боје на њима и дискутују о начину на који се боје примењују у уметничким делима.

· Ученици посматрају аранжирану поставку (мртву природу) и уочавају боје у њој. Оловком цртају поставку пазећи на пропорције, а затим је сликају уз примену водених, акрилних или темперних боја. При сликању користе поступак мешања боја како би добили жељену нијансу.

· Ученици разгледају примере дела неоимпресионизма (Жорж Сера, Пол Синьак, Анри Крос и др.) и на њима уочавају оптичко мешање боја.

· Ученици сликају на тему: „Поглед кроз прозор”, користећи оптичко мешање боја темперама (уместо четкица могу користити штапиће за уши).

· Ученици, подељени у велике групе, истражују фреске и мозаике из античког, ранохришћанског и византијског периода, користећи енциклопедије и интернет. На крају свака група израђује презентацију о значајнијим фрескама и мозаицима код нас (на папиру или дигитално).

· Ученици у малим групама/паровима разгледају позната графичка дела у техникама равне штампе (литографије Анрија де Тулуз-Лотрека) и пропусне штампе (дела Ендија Ворхола), проучавајући специфичности и начине извођења поменутих графичких техника. Након тога од њих креирају едукативне дијаграме/постере које постављају у учионици и презентују.

· Ученици на дебљем папиру / тањем картону израђују цртеж за шаблон на тему по сопственом избору. Затим облик са цртежа који треба да буде испуњен бојом секу/одстрањују помоћу скалпела и маказа. Папир причвршћују за тканину/мајицу и помоћу сунђера и акрилне боје, тапкањем, изводе штампу шаблоном (матрицом).

· Ученици користећи интернет истражују на тему фотографије, историје фотографије и њених врста (црно-бела, колор фотографија, аналогна и дигитална фотографија). Кроз исте примере разгледају и пореде мотиве и упознају се са појмом кадар. Након тога самостално бирају мотив из околине и планирају кадар који фотографишу фото-апаратом или мобилним телефоном, стварајући фотографију/дигитални запис.

· Ученици дискутују о потреби за фотографијом у дизајну. Након тога истражују/интервенишу на фотографији (мењају колорит, ефекте, додају емотиконе, текст, од колор фотографије стварају црно-белу верзију и обратно, додају ретро ефекат и сл.) и помоћу дигиталних алата и онлајн апликација креирају позивницу (рођенданску, за забаву, догађај и сл.).

· Ученици, подељени у велике групе, планирају и креирају композицију комбиновањем одштампаних фотографија и исечених слова/текста (из новинске хартије) у техници колажа.

Ученици током шетњи, као и догађаја у школи и ван ње, снимају клипове и секвенце. Након тога их повезују у кратак видео са еколошком тематиком, којем додају визуелне ефекте користећи дигиталне алате на рачунару или онлајн/мобилне апликације (софтвере за монтажу, видео-конвертере и сл.). Видео-снимке презентују пред сученицима.

Тема: **ТРОДИМЕНЗИОНАЛНА УМЕТНОСТ**
Укупно часова: 9

Резултати учења:
Ученик/ученица ће бити способан/способна:
1. да препознаје и пореди пропорције у тродимензионалним формама пластичног обликовања и да примењује различите вајарске технике и поступке;
2. да препознаје потребу за дизајном намештаја и модним дизајном, да ствара идејно решење за дизајн ентеријера/намештаја, дизајн одеће/модног детаља, те да уме да користи и презентује информације на тему архитектуре.
Ученик/ученица ће:
3. разумети потребу за стилом, модом и модним дизајном;
4. развијати имагинацију и креативност при стварању ликовних радова;
5. развијати мануелне вештине;
6. развијати способност за естетску процену ликовних дела и ученичких радова.

Садржаји (и појмови):	**Стандарди за оцењивање:**
· **Пластично обликовање** (скулптура, пропорције, конструкција, моделирање, каширање)	• Препознаје и пореди пропорције величина у тродимензионалном делу. • Примењује конструкцију и технику моделирања при изради људске фигуре од глине. • Комбинује каширање и бојење при изради маске. • Интерпретира значење/симболику израђене скулптуре.
Дизајн и визуелне комуникације у 3Д (унутрашњи дизајн / ентеријер, дизајн намештаја, стил, мода, модни дизајн, модни детаљ, архитектура, историјски локалитет, архитектонска грађевина)	• Препознаје производе из области унутрашњег дизајна / ентеријера и дизајна намештаја. • Примењује комбиноване технике при дизајнирању намештаја. • Креира идејно решење за одећу / модни детаљ. • Препознаје разлике у архитектури из различитих историјских периода (античка, средњовековна, ренесансна, модерна). • Користи посматрање при цртању архитектонских грађевина.

Примери активности:

• Ученици, подељени у мале групе/парове, користећи интернет разгледају примере скулптура људских фигура, те уочавају и пореде њихове пропорције (примери Микеланђела, Родена, праисторијских фигурина, египатских скулптура, античких скулптура и др.).

· Ученици израђују конструкцију од жице, штапића, лепљиве траке и др. за скулптуру са мотивом људске фигуре. Након тога користе ту конструкцију за моделирање у глини.

· Ученици, подељени у парове, користећи интернет посматрају традиционалне маске за лице из различитих култура (на пример: афричке, кинеске, мексичке маске, македонске маске – златне маске из Требеништа и др.).

· Ученици, подељени у парове, израђују маске каширањем новинске хартије и салвета на балону. Након што се добијени облик осуши, сече се на два једнака дела (за сваког ученика по једна половина). Потоа се на њих додају/долепљују детаљи, а маске се боје темперема/акрилним бојама и фломастерима.

· Ученици излажу своје скулптуре и маске и презентују их пред сученицима, интерпретирајући њихово значење/симболику.

· Ученици, подељени у мале групе, користећи интернет истражују на тему унутрашњег дизајна / ентеријера, потребе за тим производима и њихових стилских разлика кроз историју дизајна ентеријера/намештаја. Након тога креирају презентацију (на папиру или дигитално) са примерима познатих архитеката и дизајнерских кућа.

· Ученици стварају нацрт/идејно решење за део намештаја по сопственом избору у комбинованим техникама (цртају оловком/тушем, користе лењир, шестар и друго, а затим цртеж боје дрвеним бојицама, фломастерима, тушевима у боји, акрилним бојама и друго).

· Ученици истражују, упознају се и дискутују о потреби и развоју стилова, моде и модних детаља некада и данас. Након тога стварају идејно решење за одећу или модни детаљ, скицирају га у техници оловке/туша, а затим боје дрвеним бојицама, фломастерима или акварел бојама, или пак стварају у техници колажа (текстил, картон, вуница и др.).

· Ученици, подељени у велике групе, истражују на тему архитектуре кроз историјске периоде и уочавају разлике (античка, средњовековна, ренесансна, модерна архитектура) користећи енциклопедије и интернет. На крају свака група израђује презентацију о најзначајнијим карактеристикама одређеног (изабраног) историјског периода у архитектури (на папиру или дигитално).

· Ученици посматрају значајне архитектонске грађевине у свом крају (на пример: античке локалитете и ископине, историјски заштићене објекте / спомен-куће, музеје, верске, образовне, административне објекте и сл.). Након тога цртају одређени објекат/локалитет на тему: „Архитектура мога краја”. Цртежи свих ученика се спајају у заједнички рад – албум.

ИНКЛУЗИВНОСТ, РОДНА РАВНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ, ИНТЕРКУЛТУРАЛНОСТ И МЕЂУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставник обезбеђује инклузивност укључивањем свих ученика у све активности током часа. Притоа, омогућава да свако дете буде когнитивно и емоционално ангажовано кроз коришћење одговарајућих методичких приступа (индивидуализација, диференцијација, тимски рад, вршњачка подршка). У раду са ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом примењује индивидуални образовни план (са прилагођеним резултатима учења и стандардима оцењивања) и, кад год је то могуће, користи додатну подршку других лица (личних и образовних асистената, образовних медијатора, волонтера-тутора и професионалаца из школа са ресурсним центром). Редовно прати све ученике, посебно оне из рањивих група, како би могао благовремено да идентификује тешкоће у учењу, те да их подстиче и подржава у постизању резултата учења.

Приликом реализације активности наставник једнако третира и дечаке и девојчице, при чему води рачуна да им не додељује родно стереотипне улоге. При формирању група за рад настоји да обезбеди баланс у односу на пол. При избору додатних материјала у настави користи илустрације и примере који су родно и етнички/културно сензитивни и подстичу родну равноправност, односно промовишу интеркултурализам.

Кад год је могуће, наставник користи интеграцију тема/садржаја/појмова при планирању и реализацији наставе. Интеграција омогућава ученицима да укључе перспективе других наставних предмета у оно што изучавају у овом наставном предмету и да повежу знања из различитих области у једну целину.

ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Да би омогућио ученицима да постигну очекиване стандарде оцењивања, наставник континуирано прати активности ученика током поучавања и учења и прикупља информације о напретку сваког ученика. За учешће у активностима ученици добијају повратну информацију у којој се указује на ниво успешности у реализацији активности/задатка и дају се смернице за побољшање (формативно оцењивање). У ту сврху, наставник прати и оцењује:

- усмене одговоре на питања која постави наставник или суученици;
- истраживачке активности током којих ученик врши посматрање, приказивање резултата и њихово презентовање;
- практичну изведбу и активност на часовима при изради сопствених и заједничких радова;
- радове (цртеже, слике, графике, скулптуре, дизајне, илустрације, презентације, моделе и сл.);
- домаће задатке;
- естетску процену уметничких дела и ученичких радова;
- одговоре на квизове (кратке тестове) који су део поучавања.

Након завршетка учења сваке теме, ученик добија бројчану сумативну оцену постигнутих стандарда оцењивања. Бројчана сумативна оцена изводи се као комбинација резултата постигнутог у практично-стваралачким активностима и теоријског дела – путем усмених одговора и теста знања из ликовног језика, у комбинацији са оценом напредовања која је утврђена путем различитих техника формативног оцењивања.

Почетак имплементације наставног програма:	школска 2026/2027 година
Институција / носилац програма:	Биро за развој образовања
На основу члана 30. става 3. Закона о основном образовању („Службени весник Републике Северне Македоније” бр. 161/19, 229/20, 3/25 и 74/25), министарка просвете и науке донела је наставни програм за предмет Ликовно образовање за VIII разред.	бр. 12-12084/22 12.9.2025. година Министарка образовања и науке, проф. др Весна Јаневска, с.р. _____